

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Plan van aanpak

Preventie & bestrijdingsvoorbereiding

Afrikaanse varkenspest (AVP) *Wilde zwijnen*

Inhoud

PUBLIEKSSAMENVATTING	3
1. AANLEIDING	4
1.1. RESULTATEN ROADMAP EN EVALUATIE	4
2. DOELSTELLING & AFBAKENING	6
3. ORGANISATIE.....	7
3.1. ROL- EN TAAKVERDELING	7
3.2. ROLVERDELING STUURGROEP - WERKGROEPEN	8
4. ONDERWERPEN	9
4.1. PREVENTIE	9
4.2. VOORBEREIDEN OP BESTRIJDING	12
5. JAARLIJKSE TERUGKOMDAG	15
6. BIJLAGEN	16
BIJLAGE I – UITGEZETTE ACTIEPUNTEN (PER PROVINCIE).....	16

Dit plan van aanpak werd op 19 november 2025 ondertekend door:

F.M. Wiersma

Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Ministerie van LNVN

L. (Léon) Faassen,

Gedeputeerde Landelijk gebied, Vastgoed, IPO Bestuur, Provincie Limburg

Namens,

H. (Hagar) Roijackers,

Gedeputeerde Natuur, Milieu en Aanpak Landelijk Gebied, Provincie Noord Brabant

H. (Harold) Zoet,

Gedeputeerde Landbouw, Biodiversiteit/natuur, Stikstof (beleid), Provincie Gelderland

M.R.H.M. (Maurits) von Martels,

Gedeputeerde Landbouw en Natuur, Provincie Overijssel

J. (Jeroen) de Koe,

Directeur Natuurmonumenten

Namens,

Staatsbosbeheer

LandschappenNL

W. (Wim) van Vulpen,

Dagelijks bestuur Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV)

Publiekssamenvatting

Aanleiding

Afrikaanse varkenspest (AVP) is een ernstige virusziekte die wilde zwijnen en gehouden varkens treft. Mensen zijn niet gevoelig en worden niet ziek. Zij kunnen wel zorgen voor de verspreiding van het virus door besmette varkensvleesproducten in de natuur achter te laten. De ziekte vormt een voortdurende dreiging voor Nederland en een uitbraak in Nederland zal grote economische, ecologische en maatschappelijke gevolgen hebben. Omdat er géén geschikt en toegelaten vaccin bestaat is het niet mogelijk om te vaccineren tegen AVP. Preventie is daarom van groot belang.

Bij een besmetting bij wilde zwijnen wordt een besmet gebied ingesteld met beperkende maatregelen. Dit heeft gevolgen voor het natuurgebied zelf en voor organisaties en andere belanghebbenden, zoals terreinbeherende organisaties, lokale overheden, de recreatiesectoren en wildbeheereenheden. Het welzijn van wilde zwijnen wordt geschaad vanwege de ernstige verschijnselen bij een besmetting. Ook voor varkenshouders in een besmet gebied zijn beperkende maatregelen van toepassing, omdat zij hun dieren en producten niet meer zomaar kunnen afvoeren.

De provincies Limburg, Noord-Brabant, Gelderland en Overijssel, terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en LandschappenNL, de Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) hebben in de taskforce AVP vanaf 2020 gezamenlijk gewerkt aan de uitvoering van de Roadmap Preventie AVP. Deze samenwerking is in 2023 geëvalueerd waaruit bleek dat samenwerking effectief was, maar structurele borging van bestuurlijke betrokkenheid versterkt moesten worden. De betrokken partijen hebben op basis daarvan geconcludeerd dat er gezamenlijk verder gewerkt moet worden aan het voorkomen van introductie van AVP. Dit plan van aanpak is opgesteld om resterende acties af te ronden en nieuwe maatregelen te nemen die een introductie van AVP in Nederland moet voorkomen

Plan van aanpak Afrikaanse varkenspest in wilde zwijnen

Het plan richt zich op preventie en voorbereiding op bestrijding van AVP bij wilde zwijnen. Het doel is om via concrete acties de kans op introductie van het virus in Nederland te verkleinen en voorbereid te zijn op een mogelijke uitbraak in het geval er toch introductie plaatsvindt. Het plan sluit aan op het provinciale faunabeleid en de faunabeheerplannen. De uitvoering loopt in principe tot 2028, tenzij eerder een uitbraak plaatsvindt. In dat geval worden de acties versneld uitgevoerd onder regie van het ministerie van LVVN.

De verantwoordelijkheidsverdeling voor de uitvoering van het plan van aanpak sluit aan op de praktijk: het faunabeheer (met als onderdeel daarvan het beleid op het beheer van wilde zwijnen) ligt bij de provincies, terwijl dierziektebestrijding van bestrijdingsplichtige dierziekten een taak is van het rijk. Dat betekent dat provincies verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van een groot deel van de genoemde preventieve acties, zonder dat er een uitbraak in Nederland is vastgesteld. De acties die genoemd zijn ten aanzien van bestrijding vallen onder verantwoordelijkheid van LVVN (tenzij anders benoemd), omdat bij een uitbraak van AVP de verantwoordelijkheid en regie van het uitvoeren van maatregelen bij het rijk ligt. Over structurele bekostiging van preventieve maatregelen wordt overleg gevoerd in het kader van het Natuurpact en het gedecentraliseerde natuurbudget in 2025.

Acties voor preventie en bestrijding van Afrikaanse varkenspest

Het plan bevat maatregelen gericht op preventie: specifiek en concreet beleid op specifieke locaties om de kans op de introductie van AVP in wilde zwijnen te verkleinen, verbetering van beheer (afschot, afrastering, monitoring), onderzoek naar niet-dodelijke middelen voor het beheer van wilde zwijnen, versterken van kennis bij jagers en een onderzoek naar mogelijkheden voor de afvoer van slachtafval om belemmeringen bij het beheer van wilde zwijnen weg te nemen. Ter voorbereiding op bestrijding zijn de acties gericht op het in kaart brengen van potentiële besmettingszones en voorbereidingen op het plaatsen van wildrasters, afspraken over personeel en middelen bij zoekacties naar kadavers van wilde zwijnen, actualisatie van het eradicatieplan om Nederland na een uitbraak weer vrij te krijgen en het verkennen van de samenwerking met veiligheidsregio's in het geval van een uitbraak.

1. Aanleiding

Afrikaanse varkenspest (AVP) is een besmettelijke virusziekte bij varkens en wilde zwijnen en vormt, gezien de ontwikkelingen in de Europese Unie, een structurele dreiging voor Nederland. Bij een uitbraak van AVP bij wilde zwijnen in Nederland worden er maatregelen getroffen om verspreiding te voorkomen en uiteindelijk het virus te bestrijden. Zie voor een gedetailleerde omschrijving van deze maatregelen het door het ministerie van LNV gepubliceerde beleidsdraaiboek *'bestrijding Afrikaanse varkenspest: maatregelen bij een uitbraak bij wilde zwijnen'*¹.

Een dergelijke uitbraak heeft naast ziekte en sterfte bij de wilde zwijnen ook nadelige gevolgen voor varkensbedrijven in de besmette omgeving. Tevens werkt een dergelijke besmetting door voor de gehele varkenssector op landelijke schaal vanwege beperkende verplichte maatregelen die naar verwachting langdurig van toepassing zijn. Besmettingen bij wilde zwijnen leiden tot ingrijpende maatregelen die vervolgens tot schade bij terreinbeherende organisaties en recreatiesector kunnen leiden. Omgekeerd kunnen besmettingen die optreden bij wilde zwijnen ook een risico vormen voor de lokale wilde zwijnenpopulatie, met mogelijk een negatieve impact op natuur en biodiversiteit. In beide situaties worden aspecten als dierenwelzijn, economie (kosten voor sector en overheid) en imago van de varkenssector negatief beïnvloed. Er is een breed belang bij het verkleinen van de kans op besmettingen met AVP.

In mei 2020 is de Roadmap Preventie introductie Afrikaanse varkenspest opgesteld en gepubliceerd. In deze Roadmap stonden zestien aanbevelingen die tot doel hadden de kans op introductie van het AVP virus in Nederland te verkleinen. De aanbevelingen uit de Roadmap zijn daarna verder uitgewerkt in een aantal werkgroepen. In de Roadmap werden 4 thema's onderscheiden: de varkenshouderij, wilde zwijnen, menselijk handelen en bestrijden aan de bron. Voor ieder thema waren enkele aanbevelingen in de Roadmap opgenomen. In de afgelopen jaren is uitvoering gegeven aan deze aanbevelingen. De resultaten hiervan zijn regelmatig met de Tweede Kamer gedeeld².

In 2023, ruim drie jaar na oplevering van de Roadmap, is aan het overgrote deel van de aanbevelingen die in de Roadmap zijn opgenomen goeddeels invulling gegeven. Om die reden is een evaluatie van de Roadmap en de Taskforce preventie AVP uitgevoerd. De evaluatie was erop gericht om te reflecteren op het proces en de samenwerking rondom de uitvoering van de acties. Naar aanleiding van de evaluatie hebben de betrokken partijen besloten een vervolg te geven aan de acties die niet of niet volledig zijn uitgevoerd. Dit plan van aanpak is met deze partijen opgesteld om aan die opvolging invulling te geven.

1.1. Resultaten Roadmap en evaluatie

Uit de evaluatie is gebleken dat partijen de samenwerking in de taskforce hebben gewaardeerd en positief terugkijken op wat er is bereikt. Zo zijn de risico's omtrent wilde zwijnen en AVP in Nederland in beeld gebracht, echter wordt ook vastgesteld dat dit continue aandacht blijft vragen. Per regio kan populatiebeheer verschillen als gevolg van regionale factoren, zoals de bestuurlijke keuzes en draagvlak voor de uitvoering. De samenwerking heeft wederzijds begrip gecreëerd voor standpunten en dilemma's van de betrokken partijen. De structuur die de Roadmap bood aan de acties die uitgevoerd moesten worden heeft geholpen in de samenwerking en het gericht uitvoeren van de acties. Er is ook vastgesteld dat enkele actiepunten niet of niet volledig zijn uitgevoerd. Welke acties dit precies zijn is terug te vinden in het evaluatierapport dat is aangeboden aan de Tweede Kamer³. Tevens werd geconcludeerd dat de bestuurlijke betrokkenheid bij de uitvoering van de Roadmap kon worden verbeterd. Naar aanleiding van deze evaluatie hebben betrokken partijen bevestigd dat het van belang is om te blijven inzetten op de preventie van AVP.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/04/01/bijlage-6-draaiboek-avp-in-wilde-zwijnen>

² Kamerbrief 'Update Afrikaanse varkenspest (AVP) en Diergezondheidsverordening (AHR). Kamerstuk 29683, nr.262

³ Kamerbrief 'Stand van zaken Lumpy Skin Disease en overige zaken diergezondheid'. Kamerstuk 29683 nr. 314

Partijen die betrokken waren in de Taskforce preventie AVP hebben afgesproken conform een nieuwe governancestructuur samen verder te werken aan de preventie van AVP, en daarbij concrete voorbereidingen te treffen voor een eventuele uitbraak. Onder die afspraken behoort ook het opzetten van een werkgroep waaraan provincies, Faunabeheereenheden (FBE's), terreinbeherende organisaties (TBO's), Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV), Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) deelnemen. Deze werkgroep heeft het voorliggende 'Plan van aanpak Preventie & bestrijdingsvoorbereiding Afrikaanse varkenspest in wilde zwijnen' opgesteld. Dit plan van aanpak beschrijft waar de betrokken partijen gedurende de komende jaren aan gaat werken.

2. Doelstelling & afbakening

Dit Plan van aanpak ziet op de preventie en voorbereiding op bestrijding van AVP bij wilde zwijnen. De doelstelling van dit plan van aanpak is het opstellen en uitvoeren van een concreet, gedragen plan waarin de nog openstaande, niet volledig uitgevoerde acties uit de vorige Roadmap zijn opgenomen, en nieuwe aanvullende acties vorm krijgen. Daarbij wordt inzet gepleegd op acties die risico's op de introductie van AVP bij wilde zwijnen moeten reduceren (preventie), rekening houdend met de waarde en rol van het wilde zwijn in de natuur, binnen het ecosysteem en voor natuurbehoud in algemene zin. Daarnaast is bij het opstellen van het plan van aanpak aandacht geweest voor de oorzaak van het achterblijven van de opgestelde acties uit de vorige Roadmap die nog geen, of geen volledige opvolging hebben gehad.

Dit plan van aanpak dient ter aanvulling op het provinciaal faunabeleid, gericht op wilde zwijnen. Iedere betrokken provincie heeft, in samenwerking met de provinciale FBE een vastgesteld beleid dat uitgewerkt is in door Gedeputeerde Staten (GS) vastgestelde faunabeheerplannen. Zo wordt bijvoorbeeld in Noord-Brabant op het moment van schrijven van dit plan van aanpak gewerkt aan een nieuwe invulling van het beleid op wilde zwijnen, op basis van het advies van de FBE Noord-Brabant⁴.

Aanvullend is concreet gekeken welke voorbereidingen moeten worden getroffen om voorbereid te zijn op een eventuele uitbraak, en om voorziene knelpunten die kunnen ontstaan te voorkomen. De acties in dit plan van aanpak lopen tot medio 2028 in het geval er geen AVP in Nederland wordt vastgesteld. Een introductie van AVP laat zich echter niet voorspellen en kan ook eerder plaatsvinden. Een dergelijke uitbraak heeft een forse impact waarbij het ministerie in overleg met de betrokken provincie over zal gaan op de bestrijding van AVP. Meer details over wat er op dat moment gebeurt is te vinden in het draaiboek⁵. Bij een uitbraak van AVP in wilde zwijnen worden een aantal acties uit dit plan van aanpak versneld uitgevoerd in overleg met de partijen uit de stuurgroep.

Preventie en voorbereiding op bestrijding van AVP bij gehouden varkens wordt in een parallel traject met andere partijen ingevuld.

---

⁴ Advies Zwijnencommissie - Stichting Faunabeheereenheid Noord-Brabant, vastgesteld op 25-6-2025. Link: <https://www.faunabeheereenheid.nl/noordbrabant/NIEUWS/ArticleID/27927/WILDE-ZWIJNEN-ADVIES-DOOR-FBE-VASTGESTELD-EN-AANGEBODEN-AAN-GS#prettyPhoto>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/04/01/bijlage-6-draaiboek-avp-in-wilde-zwijnen>

3. Organisatie

Er wordt een stuurgroep gevormd die bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende deelnemende partijen:

- Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
  - DG Agro, Directie DAD
  - DG NVLG, Directie Natuur
- Provincies:
  - Gelderland
  - Limburg
  - Noord Brabant
  - Overijssel
- Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV)
- Terreinbeherende organisaties (TBO's): Staatsbosbeheer, Landschappen, Natuurmonumenten

Deze stuurgroep komt minimaal éénmaal per jaar bij elkaar om het commitment te bestendigen, en de voortgang van het uitvoeren van de acties door de werkgroep te bewaken. Deze stuurgroep wordt voorgezeten door het ministerie van LNVN. De stuurgroep wordt voorzien van informatie door de werkgroep. Die zal worden samengesteld met vertegenwoordigers van partijen die direct betrokken zijn bij de Roadmap.

De werkgroep bestaat uit de volgende partijen:

- Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN)
  - DG Agro, Directie DAD
  - DG NVLG, Directie Natuur
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA)
- Provincies en Faunabeheereenheden van provincies met wilde zwijnen:
  - Gelderland & FBE Gelderland
  - Limburg & FBE Limburg
  - Noord Brabant & FBE Noord-Brabant
  - Overijssel
- Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV)
- Terreinbeherende organisaties (TBO's): Staatsbosbeheer, Landschappen, Natuurmonumenten

De werkgroep komt vier keer per jaar bij elkaar en is opgedeeld in twee delen. Het eerste deel gaat over preventie en de acties daaromtrent en wordt voorgezeten door één van de provincies. Het tweede deel gaat over de voorbereidingen op bestrijding en de acties daaromtrent, en wordt voorgezeten door het ministerie van LNVN.

3.1. Rol- en taakverdeling

De provincies zijn aangewezen om in het preventie-onderdeel van dit plan van aanpak het voortouw te nemen. Zij verzorgen roulerend het voorzitterschap van het onderdeel preventie in de werkgroepen. Het Rijk is trekker voor de bestrijding van AVP, en voor de voorbereidingen daarop. Gedurende de overleggen rondom bestrijding voert het ministerie van LNVN het voorzitterschap. Daarnaast is per actiepoint in hoofdstuk 4 benoemd welke organisatie(s) verantwoordelijk is/zijn voor het coördineren en organiseren van de uitvoering van de actie en het bewaken van deadlines ('Trekker'). Dat betekent niet dat deze het volledige werk onder dit actiepoint op zich dient te nemen, maar wél dat zij verantwoordelijk is voor het bewaken van de planning, de uitvoering en het verzamelen van de resultaten van de genoemde actie. Uitwerkingen en uitkomsten van de verschillende acties worden in de werkgroepen en de jaarlijkse terugkomdag door de trekker van de betreffende actie proactief gedeeld met als doel om van elkaar te leren en, in het kader van efficiëntie, niet het wiel opnieuw uit te hoeven vinden. Met deze uitwerkingen en uitkomsten wordt in andere provincies gewerkt aan het optimaliseren van het beleid om de kans op insleep van AVP te voorkomen. Tevens wordt van de trekkers verwacht dat zij in de jaarlijkse bijeenkomsten van de stuurgroep rapporteren over de uitvoering van de actiepunten.

Deze rolverdeling komt voort uit de verantwoordelijkheidsverdeling zoals deze in de dagelijkse praktijk is belegd. Daarmee wordt bedoeld dat dierziektebestrijding een taak en verantwoordelijkheid is van de rijksoverheid (ministerie van LNV). Alles wat in dat kader wordt gedaan is primair verantwoordelijkheid van LNV, en provincies worden daarbij betrokken indien nodig.

Het faunabeleid en dus ook het beheer van wilde zwijnen is gedecentraliseerd naar de provincies. Dat betekent dat de provincies verantwoordelijk zijn voor het opstellen en uitvoeren van het faunabeheer gedurende niet-uitbraak situaties ('koude fase'). Deze verantwoordelijkheid betekent ook dat acties die onder deze verantwoordelijkheid worden uitgevoerd door deze partij dienen te worden gefinancierd.

Gedurende het opstellen van dit plan van aanpak zijn geen afspraken gemaakt over de bekostiging van eventuele aanvullende preventieve maatregelen die voortvloeien uit de acties die zijn opgenomen in dit plan van aanpak. Provincies zijn met het ministerie van LNV in een parallel traject in gesprek over de bekostiging van het faunabeleid in de evaluatie van het gedecentraliseerde natuurbudget in 2025. Onder begeleiding van Berenschot maken provincies inzichtelijk welke kosten zij maken ten behoeve van het natuurbeleid, en in welke mate zij middelen tekort komen. De betrokken provincies maken een inschatting van de te verwachten kosten die zullen worden gemaakt ter uitvoering van dit plan van aanpak. Deze inschatting wordt meegenomen in de nog te maken afspraken over de bekostiging van het faunadeel van het natuurpact. In die afspraken dienen indien nodig afspraken gemaakt te worden over uitgaven die voortvloeien uit de acties die zijn opgenomen in dit plan van aanpak. In het verlengde van het hierboven geschetste proces maken TBO's voor de bekostiging van eventuele preventieve maatregelen die voortvloeien uit de acties van dit plan van aanpak nadere afspraken met de desbetreffende provincies.

3.2. Rolverdeling Stuurgroep - Werkgroepen

De werkgroep werkt de geformuleerde acties inhoudelijk uit, en zorgt in de komende jaren voor de uitvoering ervan. Het is de taak van de werkgroep om de stand van zaken, knelpunten en aanbevelingen op het betreffende onderwerp aan de stuurgroep te rapporteren. Indien er in de werkgroep geen unaniem advies (m.b.t. acties en/of aanbevelingen) kan worden uitgebracht, wordt door de werkgroep aangegeven wat de verschillende oplossingsmogelijkheden zijn en worden daarbij de voor- en nadelen beschreven. Besluiten worden genomen in de stuurgroep voor zover hun mandaat vanuit de moederorganisatie rijkt.

4. Onderwerpen

4.1. Preventie

De betrokken partijen hebben uitvoering gegeven aan de Roadmap preventie Afrikaanse varkenspest. Door hier uitvoering aan te geven is een breed pallet aan acties opgeleverd dat introductie dan wel de verspreiding van AVP in Nederland moet zien te voorkomen. In de verschillende betrokken provincies zijn lokale samenwerkingsverbanden opgestart om de lokale populaties wilde zwijnen actief te beheren. Zogenaamde 'schadetafels' (Limburg) of 'zwijntafels' (Noord-Brabant) hebben afgelopen jaren getracht de samenwerking tussen uitvoeringsorganisatie en belanghebbenden te bevorderen om het afschot van wilde zwijnen te verhogen. Verder zijn er verschillende activiteiten uitgevoerd die zien op het vergroten van het aantal jagers, het subsidiëren van middelen voor de jacht op wilde zwijnen (dempers, nachtkijkers, wildcamera's), het actief monitoren/onderzoeken van (geschoten) wilde zwijnen op symptomen van AVP en het breed verstrekken van informatie over de preventie van AVP. Een gedetailleerde samenvatting van uitgezette acties en resultaten die per provincie zijn bereikt is samengevat in bijlage I.

Aan de actiepunten waarvan uit de evaluatie is gebleken dat die niet, of nog onvoldoende tot uitvoering zijn gekomen wordt een vervolg gegeven. Dat zijn acties die gericht zijn op preventie van AVP in wilde zwijnen en zijn onder andere:

- Risico-inventarisatie per gebied - differentiatie in populatiebeheer per terrein
- Het optimaliseren van de beheermethoden

Aan enkele acties wordt geen vervolg gegeven. Bijvoorbeeld de acties die gaan over het onderzoek naar aantallen wilde zwijnen en mogelijke aanpassing/verduidelijking wet en regelgeving. Hiervan is door betrokkenen in gezamenlijkheid besloten dat het opvolgen van deze acties geen prioriteit heeft om de kans op introductie van AVP te verminderen.

Tevens zijn er nieuwe actiepunten geformuleerd die bijdragen aan de preventie van AVP in wilde zwijnen en die in de komende jaren worden uitgevoerd. Indien nodig wordt uitvoering door de werkgroep gecoördineerd zodra andere partijen daarbij betrokken moeten worden. Indien nodig kan bij de uitvoering van acties informatie worden ingewonnen bij de zoogdiervereniging, of (lokale) vertegenwoordigers van bijvoorbeeld jagers of terreineigenaren.

De actiepunten op het gebied van **preventie van AVP** zijn:

1. Risicogericht en gebiedspecifiek beleid t.a.v. AVP-preventie in wilde zwijnen.

Trekker: Provincies afzonderlijk, in samenwerking met LVVN

Tijdspad: Q1 2026 – Q4 2027 (zie onderdeel a. iv.)

Provincies vormen gebiedsspecifiek beleid op locaties waar introductie van AVP in wilde zwijnen het grootst is, gericht op het verminderen van de kans op introductie van AVP.

- a. Actiepunt: Provincies stellen een risicogericht gebied specifiek beleid vast waarin wordt ingezet op het minimaliseren van de kans op insleep van AVP op die plekken waar de kans op insleep van AVP naar wilde zwijnen het grootst is. Dit actiepunt bestaat uit de volgende onderdelen waarbij de trekker van het onderdeel is gespecificeerd:
- Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) en Wageningen Environmental Research (WEnR) worden in een door **de betrokkenen gezamenlijk geformuleerde opdracht** gevraagd een analyse aan te leveren waarin verschillende locatie-categorieën zijn opgenomen waar, in de Nederlandse context, de kans op insleep van AVP in wilde zwijnen groot is ('risicolocaties'). In deze analyse worden mogelijke maatregelen opgenomen die ingezet kunnen worden om op deze risicolocaties de kans op introductie van AVP te minimaliseren. Deze analyse wordt in Q3 2026 opgeleverd.
  - Iedere provincie** identificeert uiterlijk Q4 2026 dergelijke risicolocaties in haar eigen provincie, in samenspraak met lokale partijen.
  - Per risicolocatie maakt **de provincie samen met de FBE**, en in samenwerking met lokale partijen, uiterlijk Q2 2027 een gespecificeerd beleid gericht op het minimaliseren van het (in)directe contact tussen (afval van) mensen en wilde

zwijnen, het voorkomen van de vestiging van, en/of de reductie van het aantal wilde zwijnen (indien nodig zo ver als mogelijk). Monitoring van populaties en evaluatie van beleid maken ook deel uit van dit beleid.

- iv. **Provincies** werken toe naar officiële/formele besluitvorming over dit risicogerichte beleid uiterlijk Q4 2027, waarna het beleid wordt uitgevoerd.
- b. **Actiepunt:** Op de door de provincie bepaalde risicolocaties zetten provincies in op (indien nodig) de reductie van het aantal wilde zwijnen en preventie van nieuwe vestigingen van populaties wilde zwijnen. Dit kan door middel van de inzet van preventieve maatregelen zoals afrasteringen en/of met afschot. Deze maatregelen worden door de provincie zelf, en anders met lokale partijen geïnventariseerd, gefinancierd en bewerkstelligd.
Om te komen tot gebiedsgerichte risico-evaluaties en vervolgens een effectieve (dat wil zeggen; doelgerichte) uitvoering van maatregelen op de risicolocaties is een gebiedsgerichte samenwerking essentieel. De praktijk heeft uitgewezen dat regionale overleggroepen, bekend als zwijgentafels of gebiedstafels, goed werken om te komen tot effectieve samenwerking, borging van afspraken en daarmee tot effectieve uitvoering.
- c. **Actiepunt:** Op die risicolocaties waar populaties wilde zwijnen niet/nauwelijks kunnen worden teruggebracht tot de gewenste stand door afschot worden lokale communicatiemaatregelen getroffen. Indien mogelijk worden andere (innovatieve) methoden ingezet om populaties wilde zwijnen te verjagen/verkleinen.

2. **Onderzoek naar de inzet van niet dodelijke preventieve middelen ten behoeve van het voorkomen van introductie AVP.**

Trekker: Provincie NB en OV

Tijdspad: Oplevering eerste resultaten: Q4 2026. Daarna continue evaluatie/aanvulling.

Om een introductie van AVP te voorkomen moet (in)direct contact tussen mensen en wilde zwijnen worden voorkomen. Daarvoor kunnen locaties worden afgerasterd of kan er, nadat minder vergaande middelen aangetoond te weinig of geen effect hebben, intensiever beheer plaatsvinden door middel van verstoring, verjaging en in het uiterste geval afschot. Echter, de effectiviteit en haalbaarheid van de 'minder vergaande middelen' is niet duidelijk en dient verder uitgezocht te worden. BIJ12 (onderdeel van het Interprovinciaal Overleg (IPO)) heeft dergelijke kennis in huis. Zij kunnen derhalve benaderd worden voor het benutten van hun kennis en informatie.

- a. **Actiepunt:** Provincies NB en OV brengen in samenwerking met BIJ12 uiterlijk Q4 2026 in beeld welke niet-dodelijke preventieve middelen er naast de gebruikelijke middelen (bv. afschot of rasters⁶) toegepast kunnen worden in de preventie van AVP en brengt in beeld hoe effectief deze zijn en welke voor- en nadelen deze middelen kennen.
- b. **Actiepunt:** Daar waar de provincies dergelijke middelen inzet onderzoeken zij de effectiviteit en haalbaarheid van de inzet van deze middelen en vindt jaarlijks een evaluatie van deze middelen plaats. Uiterlijk Q2 2028 is er een overkoepelende evaluatie opgesteld over de effectiviteit en haalbaarheid (o.a. op basis van feiten & cijfers) van de inzet van dergelijke middelen.

3. **Optimaliseren van de beheersmethoden voor wilde zwijnen.**

Trekker: Provincies gezamenlijk, in samenwerking met LVVN

Tijdspad: Q1 2026 – Q2 2028

Het beheer en de beschikbare beheersmethoden blijken niet altijd even effectief of goed toepasbaar in de praktijk. Daarbij is met name de 'vrijblijvendheid' van het beleid (dat wil zeggen, indien wilde zwijnen op een zeker terrein niet actief worden beheerd waar dat volgens het vigerende provinciale beleid wel gewenst is, wordt er in de praktijk niet opgevolgd) een aandachtspunt. Maar ook het gebruik van dempers, een meer uitgebreidere

⁶ Faunapreventiekit (FPK) Wilde zwijnen (versie; vanaf 1 november 2024):
<https://www.bij12.nl/onderwerp/faunaschade/schade-voorkomen/wilde-zwijnen/>

vorm van bewegingsjacht en vangkooien zijn punten van aandacht. Dit actiepunt wordt onderverdeeld in twee onderdelen:

- a. *Actiepunt 'vrijblijvendheid van beheer': Uiterlijk Q4 2026 heeft iedere provincie de juridische mogelijkheden uitgewerkt voor "verplicht beheer" (beheer zonder toestemming van de betreffende terreineigenaar) op terreinen waar het door de provincie gewenste beleid niet als zodanig wordt uitgevoerd.*
- b. *Actiepunt 'middelen': In gezamenlijkheid moet worden gezien of verdere aanpassing en/of verruiming van de beheermethoden proportioneel, doelmatig en effectief is. Daarvoor wordt in Q1 2026 een extern ecologisch adviesbureau door provincies en LVVN gevraagd om een transparante en evenwichtige afweging te maken waarbij zo nodig een toetsingskader wordt ontwikkeld. Resultaten van dit onderzoek moeten uiterlijk Q3 2027 gereed zijn, waarna (indien nodig) verdere besluitvorming door MinLVVN uiterlijk Q2 2028 plaatsvindt.*

4. Continue versterking van de kennis, ervaring en opleiding jagers.

Trekker(s): Provincie GLD en LIM

Tijdspad: Q1 – Q4 2026

Terreinbeherende organisaties kunnen aanvullende eisen stellen aan jagers die op hun terrein beheer en jacht uitvoeren (bv. aanvullende cursus). Deze aanvullende eisen worden in sommige gevallen ervaren als beperkend op de uitvoering van het beheer op wilde zwijnen, maar zouden op de langere termijn kunnen helpen in het realiseren van effectiever beheer als de vaardigheid wordt bevorderd. Partijen evalueren deze aanvullende eisen en bezien of deze beperkt en/of gekaderd kunnen worden zodat het beheer van wilde zwijnen op ieder terrein waar dat nodig is uitvoerbaar blijft.

- a. *Actiepunt: In samenwerking met TBO's en FBE's moet door de provincies worden gezien óf en welke aanvullende eisen kunnen/mogen worden gesteld aan jagers die beheer op wilde zwijnen toepassen. Provincies GLD en LIM komen hierbij, in samenwerking met TBO's en FBE's uiterlijk Q2 2026 met een voorzet, waarna jaarlijks wordt geëvalueerd.*
- b. *Actiepunt: TBO's, FBE's en provincies zetten uiterlijk Q4 2026, in samenspraak met de belangenverenigingen voor jagers en jachthouders in op het versterken van de (ecologische) kennis en preventie op AVP bij jagers. Deze behoefte wordt jaarlijks geëvalueerd.*

5. Verbeteren van de inname van slachtafval afkomstig van wilde zwijnen.

Trekker(s): Provincie Lim & LVVN

Tijdspad: Q1 2027 afgerond

Slachtafval van wilde zwijnen wordt als 'regulier afval' gecategoriseerd en dient als zodanig te worden afgevoerd. In sommige gemeenten is het mogelijk om dergelijk afval af te voeren via de kadaverbak van het afvalverwerkingsbedrijf of de milieustraat van de gemeente of een geregistreerde preparateur. In andere gemeenten zijn dergelijke voorzieningen niet voorhanden. Daarom moet in samenwerking met gemeenten worden gezien hoe de afvoer van slachtafval van wilde zwijnen kan worden geoptimaliseerd en veilig kan worden georganiseerd. Dat zou nu reden kunnen zijn voor jagers om soms geen afschot te plegen.

- a. *Actiepunt: LVVN verkent samen met de provincie(s) waar deze problemen het grootst zijn om de probleemstelling verder te verkennen en rapporteert bevindingen uiterlijk Q2 2026.*
- b. *Actiepunt: Tussen Q2 2026 – Q1 2027 wordt met betrokken partijen en VNG onderzocht of er een versterkte aanpak van het inleveren van slachtafval (eventueel met de inzet van regionale inzamelingspunten) kan worden ontwikkeld.*

4.2. Voorbereiden op bestrijding

Naast de acties op de preventie van AVP zijn er ook acties geformuleerd om zo goed als mogelijk voorbereid te zijn op een uitbraak van AVP in wilde zwijnen. Omdat dit primair een verantwoordelijkheid is van het ministerie van LVVN speelt deze partij een grotere rol in de uitvoering van deze acties. Echter, bij de knelpunten die in de bestrijding van AVP worden geïdentificeerd en waar oplossingen / werkwijzen moeten worden bedacht is in veel gevallen samenwerking met de provincies, FBE's en/of TBO's noodzakelijk.

De actiepunten op het gebied van **voorbereidingen op de bestrijding van AVP** zijn:

6. Opstellen van compartimenten voor het instellen van besmette zones.

Trekker(s): Ministerie LVVN, in samenwerking met provincies

Tijdspad: Q4 2026 afgerond

Bij een uitbraak AVP in wilde zwijnen wordt direct een besmette zone ingesteld. Deze zone wordt vastgesteld op basis van lokale informatie over onder andere de lokale populatie wilde zwijnen, bestaande contactstructuren tussen populaties & natuurgebieden en bestaande artificiële en natuurlijke barrières (rivieren, kanalen, (spoor)wegen met bestaande wilddrasters). Dergelijke informatie is al beschikbaar, en daarmee kunnen ter voorbereiding al compartimenteringskaarten worden gemaakt. Die kaarten worden in de eerste momenten van een uitbraak gebruikt om een goed onderbouwd en afdoende groot besmette zone aan te wijzen.

- a) *Actiepunt: Provincies/FBE's ondersteunen LVVN door het in beeld brengen van de verschillende compartimenten die kunnen dienen bij het instellen van een besmette zone. Deze compartimenten zijn onder andere gebaseerd op de hiervoor genoemde informatie.*

7. Wettelijke verplichtingen ten aanzien van het plaatsen van wild zwijn kerende afrasteringen.

Trekker(s): Provincies afzonderlijk, in samenwerking met Min LVVN

Tijdspad: Q1 2026 – Q4 2027

Eén van de eerste maatregelen die getroffen moet gaan worden is het afrasteren van een besmet gebied. Voordat rasters daadwerkelijk geplaatst kunnen worden dienen verschillende zaken te zijn uitgevoerd, waaronder mogelijk een toetsing en vergunningverlening voor N2000-gebieden en toestemmingen van grondeigenaren/omwonenden. Het is van belang om ruim van tevoren te beginnen met ecologisch onderzoek en verkennen wat er nodig is voor vergunningverlening voor het plaatsen van dergelijke rasters.

Rasters worden zo veel als mogelijk langs bestaande rijks-, provinciale of gemeentelijke (water)wegen of op andere overheidsgronden geplaatst. Daarvan is eigenaarschap duidelijk en wordt medewerking door terreineigenaar verwacht. Doordat de minister de bevoegdheid heeft om rasters zelf te plaatsen, al dan niet te verplichten deze te plaatsen (artikel 5.6, tweede lid, onderdeel e, en derde lid, onderdeel c, Wet dieren), is het verkrijgen van toestemming van terreineigenaren niet noodzakelijk, maar wél wenselijk. Echter, in het uiterste geval kan er dus ook zonder die toestemming over worden gegaan op het plaatsen van rasters.

- a) *Actiepunt: Provincies brengen uiterlijk Q2 2027 in beeld welke lokale en/of provinciale eisen er worden gesteld aan het plaatsen van tijdelijke & permanente rasters op de grenzen van de hierboven in kaart gebrachte compartimenten (met name aandacht voor Natura-2000 gebieden/-regelgeving), of implementeren juridische mogelijkheden in provinciale verordeningen zodat het plaatsen van wilddrasters bij calamiteiten direct doorgang kan vinden.*
- b) *Actiepunt: Uiterlijk Q4 2027 is door provincies aan de hand van de in kaart gebrachte vergunnings- en toestemmingseisen samen met LVVN en NVWA het voorwerk voor dergelijke vergunningstraject zo veel als mogelijk voorbereid.*
- c) *Actiepunt: Gedurende het voorgaande actiepunt (actiepunt 6) wordt door LVVN en NVWA, in samenwerking met de in kaart gebrachte terreineigenaren, bekeken of en zo ja onder welke voorwaarden er toestemming kan worden verleend voor het plaatsen van rasters op die grenzen.*

8. Lokaal personeel/hulp voor zoekteams.

Trekker(s): Per onderdeel verschillend (Provincies, Min LVVN en NVWA)

Tijdspad: Q1 2026 – Q4 2027

Na het vaststellen van een uitbraak is het zaak om zo snel als mogelijk besmette kadavers in het gebied op te sporen om die te verwijderen en het besmette gebied volledig in kaart te brengen. Dat gebeurt onder andere door met mensen, honden & drones te zoeken naar kadavers van wilde zwijnen. NVWA zal dit coördineren, maar hiervoor is ondersteuning nodig van mensen met lokale kennis van het gebied. Daar waar dergelijke zoekteams (ongeacht de samenstelling) in terreinen van de TBO's aan de slag gaan worden daar met TBO's afspraken gemaakt met oog op kwetsbare natuurwaarden.

- a) Actiepunt: Provincies inventariseren uiterlijk Q4 2026 in hoeverre er aanspraak gemaakt kan worden op hulp van lokale burgers/experts in het zoeken naar kadavers wilde zwijnen.
- b) Actiepunt: LVVN & NVWA gaan uiterlijk Q4 2026 na of er concrete afspraken gemaakt kunnen worden over eventuele vergoedingen voor de inzet van lokale burgers/experts of medewerkers van TBO's in deze zoekteams.
- c) Actiepunt: NVWA inventariseert op welke manier er met alternatieve middelen gezocht kan worden naar kadavers. Te denken valt aan inzet van drones & zoekhonden. Hiervoor stellen zij uiterlijk Q4 2026 een plan van aanpak op dat meegenomen wordt in het uitvoeringsdraaiboek.
- d) Actiepunt: LVVN inventariseert uiterlijk Q4 2027 welke back-up noodzakelijk en mogelijkheden er zijn ingeval er niet voldoende (lokale) vrijwilligers gevonden kunnen worden (brandweer, leger, nazoekteams e.d.).

9. Opstellen van een eradicationplan AVP in wilde zwijnen.

Trekker(s): Min. LVVN en NVWA

Tijdspad: Q1 2027 – Q4 2027

Indien er wordt gekozen voor het volledig eradiceren van AVP in het besmette gebied moet op den duur het beheer in de bufferzone (zone I) en in de besmette zone (zone II) worden geïntensiveerd. Hoe dit in de praktijk vorm te geven staat nog niet vast, en zal grotendeels situatieafhankelijk zijn. Wel kan er op voorhand inzicht worden verkregen in mogelijke knelpunten in dit proces.

- a. Actiepunt: LVVN verkent tussen Q1 2027 en Q3 2027, samen met de betrokken TBO's, Faunabeheereenheden, jagersvereniging(en) en provincie(s) de mogelijke knelpunten bij het uitvoeren van een eradicationplan. Daarbij moet ook gedacht worden aan mogelijke knelpunten bij het intensiveren van het beheer van wilde zwijnen in N2000-gebieden.
- b. Actiepunt: LVVN en NVWA herzien, indien nodig, na deze verkenning en uiterlijk Q4 2027 het eradicationplan zoals geformuleerd in het draaiboek AVP in wilde zwijnen.

10. Overleg met regionale partijen over de gevolgen van een AVP-uitbraak voor de lokale maatschappij.

Trekker(s): Min. LVVN, in samenwerking met provincies

Tijdspad: uiterlijk Q4 2026 afgerond

Bij het nemen van maatregelen ter bestrijding van AVP worden door het ministerie van LVVN maatregelen genomen om het virus te bestrijden (functionele kolom; bestrijden van de dierziekte). Deze maatregelen hebben ook effect op de lokale economie, recreanten & maatschappij, en heeft impact op de lokale bevolking (er kan bv. onrust ontstaan; algemene kolom (openbare orde en veiligheid)). Deze maatschappelijke effecten dienen te worden beheerst door de 'lokale driehoek', waarin onder andere veiligheidsregio (burgemeester), officier van Justitie en de politie deelnemen.

- a) Actiepunt: LVVN inventariseert uiterlijk Q4 2026, in samenwerking met de betrokken provincies, bij de verschillende veiligheidsregio's op welke wijze zij ondersteund kunnen worden in hun voorbereidingen op een uitbraak. Hierbij wordt met name gekeken welke maatschappelijke effecten van een uitbraak verwacht worden, en hoe deze beheerst en gecontroleerd kunnen worden.

- b) Actiepunt: *LVMN en provincies organiseren in Q3-Q4 2026 een oefening voor alle leden van de werkgroep om een AVP scenario te doorleven. Het doel is om per organisatie de impact en gevolgen van een dergelijk scenario voor de eigen organisatie te doorgronden.*

5. Jaarlijkse terugkomdag

Eenmaal per jaar zullen de activiteiten van de werkgroep worden besproken tijdens een jaarlijkse terugkomdag waarvoor alle betrokkenen en andere geïnteresseerden worden uitgenodigd.

Gedurende deze dag zal er aandacht zijn voor o.a.:

- Uitgevoerde acties ter preventie AVP
  - o Risicogericht en gebiedspecifiek beleid t.a.v. AVP-preventie in wilde zwijnen
  - o Preventieve maatregelen
  - o Beheermethoden
  - o Communicatie
  - o Eventuele andere (knel)punten

Het ministerie van LNV neemt het voortouw in het organiseren van deze terugkomdag en zal in samenwerking met de leden van de stuurgroep AVP nadere invulling geven aan de organisatie van deze dag.

6. Bijlagen

Bijlage I – Uitgezette actiepunten (per provincie)

In deze bijlage is een overzicht toegevoegd van de acties die door de provincies in de afgelopen jaren in het kader van de uitvoering van de Roadmap preventie AVP ten aanzien van de preventie van AVP in wilde zwijnen zijn uitgevoerd.

Provincie Gelderland:

- Actieve inzet en stimulans op het laag houden van de zwijnenstand op de Veluwe (leefgebied). Overigens niet alleen in het kader van dreiging AVP, maar ook steeds meer in het kader om Natura2000-doelen te behalen en (kans op) landbouwschade te minimaliseren).
- Buiten het leefgebied 'De Veluwe' geldt in Gelderland een 0-stand gebied. Daar zullen wilde zwijnen bij aanwezigheid direct geschoten worden.
- Voorlichting aan jagers door middel van bijeenkomsten (ook samen met de FBE).
- Attendering op gedragsregels voor mensen door middel van het plaatsen (al dan niet in samenspraak/ eigendom bij gemeenten) van borden bij parkeerplaatsen. Boodschap: Gooi geen voedsel in de natuur omdat op die wijze mogelijk AVP-besmet materiaal verder verspreid kan worden.

Provincie Limburg:

- De provincie Limburg (hierna Provincie) heeft 50% cofinanciering via subsidie geregeld voor de aanschaf van nachtzichtapparatuur waarmee het afschot van wilde zwijnen doelmatiger kan plaatsvinden. Verder heeft de Provincie zeven nachtzichtkijkers in bezit die via de FBE aan jagers worden uitgeleend.
- De lokale samenwerking op het beheer van wilde zwijnen wordt gestimuleerd door middel van lokale fauna-overleggen (voorheen 'schadetafels'). Middels het lokaal faunaoverleg wordt aan lokale partijen de mogelijkheid gegeven om over een bepaald onderwerp in het kader van faunabeheer het gesprek aan te gaan. Het beheer van wild zwijn is een vast onderdeel van de agenda. De Provincie subsidieert het organiseren van deze overleggen.
- Om het faunabeheer binnen Limburg te kunnen continueren is er een wens ontstaan om nieuwe jonge jagers in Limburg met de wildbeheereenheden (blijvend) te verbinden en hen daarmee te behouden voor de uitvoering van de faunabeheerplannen in Limburg. Sinds 2017 wordt hiertoe het zogenaamde 'mentorproject' uitgevoerd, ondersteund middels subsidie vanuit de Provincie.
- Door de provincie Limburg is aan de FBE Limburg (hierna FBE) een Omgevingsvergunning met gedoogplicht verleend om ingeval een uitbraak ook de mogelijkheid te hebben wilde zwijnen te kunnen gaan verwijderen uit bepaalde percelen desnoods tegen de zin van de eigenaar.
- In Limburg worden ALLE dode wilde zwijnen beoordeeld door een Gekwalificeerd Persoon Wild Zwijn (GPWZ), dit proces wordt gecoördineerd door de Provinciale Coördinator Wild Zwijn (PCWZ). De Provincie subsidieert voor deze personen een vrijwilligersvergoeding.
- Om het vlees van wilde zwijnen in de handel te kunnen brengen is onderzoek naar trichine noodzakelijk. Doordat de provincie de onderzoekskosten naar trichine voor haar rekening neemt, is een drempel voor de jagers om wilde zwijnen te doden weggenomen.
- Er is een basaal compartimenteringsonderzoek uitgevoerd wat heeft geresulteerd in een rapport met kaarten met (vaak infrastructurele) grenzen die gebruikt kunnen worden om bepaalde gebieden met rasters af te sluiten.
- Middels ontheffingen/omgevingsvergunningen is de inzet van de volgende middelen naast het reguliere gebruik van het geweer toegestaan:
  - o Afwijkende kalibers (Brenneke/slug voor Hagelgeweer voor afschot op korte afstand en kleinkaliber voor Kogelgeweer voor doden jonge dieren in vangkooi.
  - o Nachtzicht / warmte / restlicht / infrarood / Kunstlicht ook niet-stationair
  - o Geluiddemper
  - o Geweer 24/7 inzetbaar.
  - o Schietmasker (voor verdoving) en mes (voor verbloeden)

- Honden, niet zijnde lange honden⁷
- Vangkooi
- Lokvoerautomaat
- Lokvoer niet onder de grond gewerkt.
- 1 op1 beperkte drukjacht
- Ieder 4 maanden wordt het Crisisdraaiboek AVP Limburg geüpdatet. Dit Crisisdraaiboek is opgesteld door de FBE in overleg en afstemming met de Provincie.
- Zodra de landelijke crisisoefening op bestuurlijk niveau (om te kijken of het proces zoals nu op papier staat in de praktijk ook goed zal verlopen bij een uitbraak) is afgerond en geëvalueerd zal er in Limburg een oefening met de lokale spelers worden opgezet.
- In de Werkgroep Planvorming, Uitvoering en Monitoring (PLUM) van de FBE wordt vijf maal per jaar met alle betrokkenen de stand van zaken m.b.t. afschot, schadecijfers, valwild en ontheffingen Wild zwijn besproken.
- De provincie heeft aan twee WBE's in de leefgebieden de Meinweg en het Meerlebroek subsidies verstrekt voor de aanleg en onderhoud van elektrische rasters rondom de leefgebieden. Daarmee is nagenoeg het hele gebied van het aansluitende Duitse leefgebied van Roermond tot bijna Venlo afgedekt. Een uitbreiding ten zuiden is in aanvraag.
- Langs provinciale wegen en parkeerplaatsen zijn informatieborden geplaatst om bezoekers te waarschuwen over de risico's op verspreiding van AVP.
- De provincie neemt deel aan alle ambtelijke en bestuurlijke overlegstructuren en oefeningen omtrent AVP.

Provincie Noord-Brabant

- De provincie Noord-Brabant zet al haar wettelijke bevoegdheden in op grond van de Omgevingswet om beheer van wilde zwijnen maximaal mogelijk te maken. Dit houdt in dat zwijnen geschoten mogen worden (o.a. ook na zonsondergang, en op zon- en feestdagen etc.) om te voorkomen dat zwijnen zich verder verspreiden buiten de gebieden waar ze al gevestigd zijn. Ook is er een ontheffing beschikbaar voor het inzetten van vangkooien.
- Voor de gebieden waar zwijnen al gevestigd zijn wordt planmatig ingezet op nulschade middels gebiedsplannen, daarbuiten wordt een strikte nulstand gehanteerd.
- De provincie heeft eenmalige subsidie verleend in 2020-2021 om grondeigenaren en uitvoerders te faciliteren o.a. voor de aanschaf van beheerondersteunende middelen als, geluidsdempers, nachtkijkers, wildcamera's etc. en preventieve maatregelen, zoals rasters.
- Iedere WBE heeft een zwartwildcoördinator aangesteld die fungeert als aanspreekpunt binnen de WBE.
- Er is een interventieteam opgericht via een provinciale opdracht dat actief kan ingrijpen wanneer grondgebruikers/-eigenaren of jachthouders niet of te weinig meewerken aan beheer van wilde zwijnen.
- Brabant heeft als mede-opdrachtgever onderzoek laten uitvoeren naar populatiedynamiek op basis genetische verspreiding en diversiteit onder wilde zwijnen (Rapport van WENR).
- Brabant heeft het opzetten van lokale zwijgentafels ondersteund om concrete samenwerking tussen uitvoeringsorganisatie en belanghebbenden te bevorderen.
- De zwijgentafels evalueren jaarlijks de risico's in hun gebied en passen daar de uitvoering op aan.
- Er is een zwijnencommissie opgezet en gefaciliteerd door de provincie om advies uit te brengen over het beheer en het beleid ten aanzien van wilde zwijnen in Brabant. Het advies wordt medio 2025 verwacht.
- Langs wegen en parkeerplaatsen in de zwijnengebieden zijn door wegbeheerders informatieborden geplaatst om bezoekers te waarschuwen over de risico's van verspreiding van AVP.
- De provincie Noord-Brabant neemt deel aan alle ambtelijke en bestuurlijke overlegstructuren en oefeningen omtrent AVP.
- De provincie heeft methodieken besproken en voorgelegd hoe rasters geplaatst kunnen worden bij een uitbraak in een sterk versnipperd landschap. Hoewel er nog geen concreet plan ligt streeft de provincie in samenwerking met het ministerie van LNV gaandeweg,

---

⁷ 'Lange hond': Een hond die in staat is om op het zicht het wild te achtervolgen en snel genoeg is om een haas te vangen zonder dat de haas al afgemat is door de achtervolging. Bv. Greyhound, Whippet, Italiaanse windhond of Afghaanse windhond.

n.a.v. geplande oefeningen en werkgroep bijeenkomsten, hier meer duidelijkheid in te krijgen.

- In kaart brengen wat de huidige stand is van rasters, populatiegebieden van wilde zwijnen en faunapassages inclusief wie waar eigenaar van is.

Provincie Overijssel

- Er is een fauna-interventieteam (FIT) opgericht, bestaande uit 14 jagers met een speciale bevoegdheid: het FIT kan direct en 24/7 worden ingezet bij situaties waarin snel afschot nodig is, ongeacht medewerking van de desbetreffende terreineigenaar.
- Er is een provinciaal handelingskader opgesteld voor de afhandeling van meldingen van verdachte vondsten van dode of sterk verzwakte wilde zwijnen of van positieve bloedmonsters (in Overijssel wordt van elk geschoten zwijn een bloedmonster afgenomen).
- Er is een provinciaal draaiboek over een AVP-uitbraak in wilde zwijnen, dat onlangs is geactualiseerd.
- Er zijn verschillende waarschuwborden bij parkeerplaatsen geplaatst en er wordt een strakker regime m.b.t. het opruimen van zwerfafval/leggen afvalbakken op parkeerplaatsen gevoerd.
- De populatietellingen zijn verbeterd.
- Er is getracht de monitoring te verbeteren met drones en camera's (in het Overijssels kerngebied Engbertsdijkswenen), maar dit was niet succesvol. De jaarlijkse zichttellingen blijken vooralsnog het meeste op te leveren. Zodra zichtwaarnemingen, schade en valwildcijfers oplopen wordt het afschot geïntensiveerd.
- Strakke zoneringskaarten (rasters) zijn gemaakt rond de belangrijkste leefgebieden van zwijnen in Twente, zodat bij een uitbraak van AVP direct rasters kunnen worden geplaatst.
- Er vindt overleg plaats met Nordrhein-Westfalen (Kreis Borken) mbt. het uitwisselen van gegevens over de grensoverschrijdende wild zwijnpopulaties (telgegevens, afschot en valwild) en acties indien incidenten optreden.

Acties die zijn voorzien voor de korte termijn (najaar 2024):

- Aanpassen zoneringskaarten (naast strakke begrenzing ook de begrenzing van de bufferzones aangeven (we proberen dat op overheidseigendommen te doen, dus dat is wat uitzoekwerk en kost tijd)).
- Voorlichtingsavonden voor de wbe's met zwartwild (8) organiseren: uitleg AVP en draaiboek (rol wbe's hierin), belang van monitoring, vrijwilligers "werven" voor als er zoekacties opgetuigd moeten worden.
- Opzetten van een overleg met Niedersachsen (Kreis Bentheim).
- Een risico-analysekaart maken.

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
Bezuidenhoutseweg 73 | 2594 AC Den Haag
Postbus 20401 | 2500 EK Den Haag

November 2025